

V1 baan bij Braakhekke
Dit was de enige baan
die na de oorlog nog
intact was. De baan
bij Oolde moet er net
zo uitgezien hebben.
Collectie Henk Koopman

Henk Meuleman en
Heidi van Limburg Stirum

Stelling 525 Oolde

Op zondag 8 maart 2020 werden op last van de Explosieven Opruimingsdienst 560 woningen in Wilp ontruimd en werd het verkeer op de A1 bij Deventer uren stilgelegd. Bij de aanleg van een wegverbreding was een bom aangetroffen met een explosieve lading van ca. 900 kg, afkomstig uit een Vergeltungswaffe 1 (V1). In 1945 stonden ten oosten van de IJssel twaalf V1-installaties opgesteld, bedoeld om de haven van Antwerpen te bestoken. Vier daarvan bevonden zich op buitenplaatsen; Joppe, Schoonheten, Ampsen en Oolde. Wellicht was de vliegende bom een 'afzwaaiër', die vanuit het Oolde gelanceerd was.

V1-installatie

Pal voor het koetshuis van het Oolde bij Laren verrees in 1944 een enorme installatie, een geleidingssysteem van zo'n 45 meter lang en ongeveer 5 meter hoog. Hiermee werd de V1 gelanceerd. De V1 was geen raket maar een klein onbemand vliegtuig met een lengte van 7,85 meter en een spanwijdte van 5,4 meter. Het was niet vreemd dat de bezetter juist buitenplaatsen in het Gelders-Overijsselse gebied uitkoos als locatie voor de lanceerinstallaties. Goede camouflage tegen waarneming vanuit de lucht moest mogelijk zijn. De buitenplaatsen rond Deventer, met hoge naaldhoutbossen die ook in de winter bescherming boden, waren een ideale plek. In de lanceringsroute werden bommen

verkort om de V1 vrij baan te geven. De verwijderde takken en boomtoppen werden heel vernuftig vastgemaakt aan ijzerdraad, gaas en camouflage netten en na de lancering werd de camouflage weer teruggeplaatst. Ook was het gebied makkelijk te bereiken. Er was een dicht wegnnet dat in goede staat verkeerde. Naast rulle paden lagen er allerlei secundaire verharde wegen. De verbinding met Duitsland per weg en per spoor was uitstekend. Tot slot was het belangrijk dat het gebied niet te dicht tegen de frontlijn aan lag. Constante bedrijvigheid van Britse en Amerikaanse jachtbommenwerpers was een gevaar voor alle transport over weg en spoor.

Albert (Appie)
Meuleman. Archief
familie Meuleman

Verslagen uit de oorlog

Henk Meuleman (1956) boert op het Weijenberg, een boerderij op hemelsbreed 800 meter afstand van het Oolde. De boerderij is al sinds 1832 in bezit van zijn familie. Zijn vader Albert (Appie) Meuleman heeft verslagen gemaakt van wat hij in zijn leven heeft meegemaakt. De in totaal zeven boeken zijn nu in bezit van zijn zoon. Daarin zijn ook zijn vaders herinneringen opgetekend over de aanleg en lancering van de V1-installatie op het Oolde.

Meuleman: 'Op een natte ochtend in november 1944 zag mijn vader een soldaat in een Duits uniform langs zijn raam lopen. Duidelijk op verkenning. Kort daarna kregen om 8.00 uur 's ochtends de families op boerderijen in een straal van een halve kilometer rondom het Oolde een aanzegging. Ze moesten hun huizen binnen een paar uur verlaten.' De hele buurt, ook de familie Meuleman, werd opgetrommeld om te helpen huizen te ontruimen. Zelf woonden ze net buiten de halve kilometer zone. Zo veel mogelijk spullen, huisraad en al het vee moest mee. Een eerste onderzoek werd bij burens en familie in de buurt gevonden. Op het Oolde zelf moesten de burgemeester van Laren, Van Welderen baron Rengers en zijn familie, vertrekken. In het huis en de omliggende boerderijen werden Duitsers ingekwartierd.

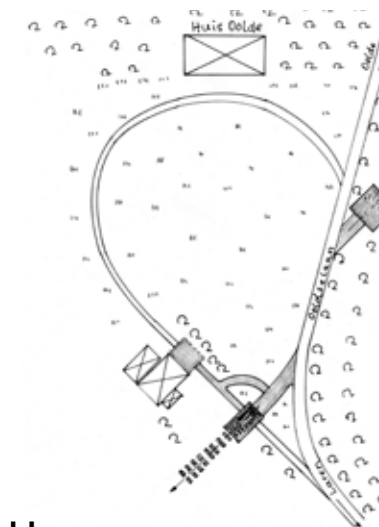
Sperrgebiet

Het gebied rondom het Oolde werd tot 'Sperrgebiet' verklaard. Zodra het gebied ontruimd was, reden vrachtwagens met zo'n zestig Duitse manschappen en materieel – de V1 installatie en de bommen werden als een bouw pakket aangeleverd – het gebied binnen. Vanaf dat moment stonden er dag en nacht wachposten. Op de wegen die naar de verboden zone leidden werden borden geplaatst met daarop: 'Ohne Anruf wird geschossen.' Als men alleen al in de buurt kwam werd er geschoten. Dit ondervond Albert Meuleman toen hij op een dag bij het ploegen met zijn paard te dicht in de buurt kwam van het Sperrgebiet. Zonder waarschuwing vooraf werd hij beschoten.

Drie weken in gebruik

Uit de verslagen van Meuleman blijkt dat het een bizarre tijd was. Zodra het gebied was afgezet stond het gewone (boeren)leven stil. Het was een spookachtig gebied geworden. Krap drie weken na het afzetten van het gebied – langer duurde de bouw van de installatie niet – begon het afschieten van de V1's. Dat veranderde de omgeving in een gevaarlijke plek. Er was gevaar voor aanvallen van geallieerde bommenwerpers maar vooral voor afzwaaiers, mislukte V1 lanceringen. Op 16 december 1944 werd de eerste V1 vanaf Oolde afgeschoten. De lanceringen duurden zo'n drie weken tot en met 3 januari 1945. Op die dag ontplofte een V1 op de baan. De installatie kon daardoor niet meer gebruikt worden. Uiteindelijk werd de baan op 31 maart 1945 door Sprengcommando's opgeblazen.

KORT

Schets van aanleg V1
baan bij huize Oolde.
Collectie Volker Pelz

Over het Oolde

Het huidige Oolde moet niet verward worden met het Oud Oolde. Tegenwoordig is er niets meer zichtbaar van Oud Oolde. Dit werd in 1868 afgebroken. De grachten die het laatste overblijfsel ervan vormden, zijn in 1960 gedempt. Dichtbij de plaats waar het voormalige huis stond, staat nu een boerderij.

Het huidige Oolde is in 1663 door Goossen van Keppel gebouwd, als havezate bij het nabijgelegen Old Oolde. Daarna is het huis verschillende malen verbouwd. Rond 1771 is het gemoderniseerd. Het koetshuis werd in 1873 gebouwd naar plannen van de architect L.H. Ederson. Het park werd in 1870-71 aangelegd naar plannen van de tuinarchitect Copijn. Toen werd ook de gracht om het huis gedempt.

De laatste adellijke familie die het huis door vererving in de vrouwelijke lijn in bezit had, was de familie Van Welderen Rengers. Willem Lodewijk van Welderen baron Rengers (1882-1947) was van 1931 tot 1947 burgemeester van Laren. Het landgoed is op dit moment in particulier bezit en opengesteld voor het publiek, het huis en haar directe omgeving niet.

Dag van het Kasteel

Huis Oolde maakt deel uit van het eerder aangekondigde landelijke Dag van het Kasteel-programma. Dit komt helaas te vervallen omdat openstellingen in de huidige tijd niet mogelijk zijn. Het programma op Huis Oolde wordt op een alternatieve wijze aangeboden. Raadpleeg hiervoor www.dagvanhetkasteel.nl

BRONNEN

Jan Harenberg, *Kastelen en landhuizen rondom Lochem*, (Zutphen, 1989).
H. Koopman, *Vergeltungswaffen in Nederland; Inzet van de V1, V2 en V4 vanaf Nederlands grondgebied*, (Utrecht, 2018).
P.R. Tolsma, *De techniek en de lanceerplaatsen van de Duitse V-wapens in Nederland*, (S.L., 2014).
E. Zandstra, W. van Heusden en D.J.G. Buurman, *Kastelen; Het kwartier van Zutphen*, (Arnhem, 1958).
Verslagen Albert Meuleman.
Nederlandse Kastelen Stichting, *Kastelenlexicon*,
www.cchin.nl/kastelenlexicon/